

NYELVTANI MAGYARÁZATOK

May, might

Alakok

- *present és future: may, might:*
Jack **may** / **might** be at home now / tomorrow.
 - *past és perfect: helyettesítő szerkezet (l. Használat 1.);*
 - *kérdés/tagadás:*
May I **talk** to the manager? No, you **may not** / **mayn't**.
Might I **see** Her Majesty? / / We **might not** / **mighn't** see Her.
- Gyak. 1., 2.

Használat

1. Engedély/megengedés, udvarias kérés kifejezése:

May I **borrow** your pen for a minute?

Elkérhetném a tolladat egy percre?

Mr. President, **might** I **ask** you a personal question?

Elnök úr, feltehetnék egy személyes kérdést?

A **may** / **might** nagyon udvarias/formális, ezért a köznapi nyelv inkább a **can**-t használja:

Can / **Could** I borrow your pen for a minute?

Elkérhetem a tolladat egy percre?

We **can bathe** only here.

Csak itt szabad fürödnünk.

Can visitors **take** cameras inside?

Bevihetnek a látogatók fényképezőgépet?

We **haven't been allowed to see** Aunt Sissy since her operation.
Az operációja óta nem látogathattuk meg Sissy nénit.
Were the kids **allowed to stay up** late on New Year's Eve?
Szabad volt a gyerekeknek sokáig fenn maradni szilveszterkor?
I **wasn't allowed / permitted to drive** faster than 20 mph.
Nem vezethettem 20 mérföldnél gyorsabban.

A **may / might** ún. hiányos ige, ezért csak jelen és jövő időben használható.
Egyéb (ige)időkben (múlt és *perfect*) a **to be allowed** vagy **to be permitted to do sth** szerkezet helyettesíti.

» Gyak. 1., 2., 9., 17., 18., 23., 24.

2. Valószínűség vagy lehetőség kifejezése:

The weather **may / can be** extremely hot in summer.
Az időjárás rendkívül meleg tud lenni nyáron.
'Where's Jack?' 'He **may / might / can be fixing** his car again.'
„Hol van Jack?” „Talán már megint az autóját bütyköli.”
I'll try to get there by 10, but I **may / might / can be** a bit late.
Megpróbálok tízre odaérni, de lehet, hogy kések egy kicsit.

Itt a *jelenre* vagy *jövőre* vonatkozó feltételezett valószínűséget, lehetőséget fejezünk ki. Alakok: **may/might** <BrE>, **can** <AmE>.

Kate isn't at home. She **may / might / could have gone** shopping.
Kate nincs itthon. Lehet, hogy vásárolni ment.
He **may / might not have got** my message.
Talán nem kapta meg az üzenetemet.
In a few years we **may / might / could have landed** on Mars.
Néhány éven belül esetleg már le is szálltunk a Marson.

Itt a *múltra* vonatkozó feltételezett valószínűséget, lehetőséget fejezünk ki. Alakok: **may / might** <BrE>; **could** <AmE> (utóbbi csak állításban).

(**Might** the boss **like** this idea?) ⇨ **Do** you **think** the boss will like this idea?

Mit gondolsz, tetszhet a főnöknek ez az ötlet?

Is it **likely** that Tom will marry Kate after all?

Lehetséges, hogy Tom végül elveszi Kate-et?

When **are** they **likely to get** home? • Mikor(ra) érhetnek haza?

Valószínűsége/lehetősége vonatkozó kérdésben **may** nem állhat, a **might** pedig ritka; helyettük a **do you think** + egyenes szórendű mondat szerkezet vagy a **likely** (valószínű) szó használatos.

► Gyak. 1., 3., 10., 19., 20.

3. May they **be** happy forever! • Legyenek örökké boldogok!

May he **rest** in peace! • Nyugodjék békében!

May God **guard** you! • Isten óvjon (titeket)!

Egyes kifejezésekben a **may** kívánságot, óhajt fejez ki formális stílusban.

► Gyak. 4.

Can, could

Alakok

- *present és future: **can** / **could**:*
I **can** / **could help** you if you need it.
 - *past: **could** vagy helyettesítő szerkezet, l. **Használat 1–3.**;*
 - *perfect igeidők: helyettesítő szerkezet, l. **Használat 1–3.**;*
 - *kérdés/tagadás:*
Can / **Could** I **borrow** your pen for a minute?
I'm sorry I **cannot** / **can't** / **couldn't** help you.
- » **Gyak. 5.**

Használat

1. Képesség kifejezése:

I **can't mend** this gadget myself.

Nem tudom egyedül megjavítani ezt a kütyüt.

Are you **able to move** that cupboard?

Meg tudod mozdítani azt a szekrényt?

Can you **speak** Spanish? • Tudsz spanyolul?

Could you **show** us the way to the station?

Meg tudná mutatni az utat az állomásra?

Itt a *jelenben* meglevő képességet fejezünk ki.

Udvarias kérést tagadó-kérdő alak is kifejezhet, de csak akkor, ha ellenvetést teszünk (a magyarban az utolsó példamondat lehet tagadó kérdés is, de az angolban nem):

I **can** only **wait** five minutes. • Csak öt percet tudok maradni.
Couldn't you **wait** a bit longer? • Nem tudnál egy kicsit tovább?

Dad **could run / was able to run** 10 miles when he was young.
Apu tíz mérföldet is le tudott futni, amikor fiatal volt.

I **was able to catch** the last train to Brighton yesterday.

Tegnap el tudtam érni az utolsó brightoni vonatot.

We **could see** Jack run out of the house.

Láttuk, amint Jack kirohan a házból.

Sorry I **wasn't able to / couldn't phone** you. I was too busy.

Sajnálom, hogy nem tudtalak felhívni. Túl sok volt a dolgom.

I **could** hardly **believe** my eyes • Alig hittem a szememnek.

Itt a *múltban* meglévő képességről (vagy annak hiányáról) van szó.

Ha egy konkrét esetről beszélünk, *állításban* csak a **be able** jó: *I *could* catch the last train to Brighton yesterday. – hibás. Kivétel: érzékelést jelentő igék. Tagadónak minősül egy mondat akkor is, ha tagadó értelmű szó van benne (pl. *hardly* az utolsó példában.)

We **can** only **decide** when we've thought the matter over.

Csak akkor tudunk (majd) dönteni, ha átgondoltuk a dolgot.

I'm afraid I **ll** never **be able to buy** a house of my own.

Attól tartok, sohasem tudok saját házat venni.

I **haven't been able to meet** Kate since she got back from London.

Nem tudtam beszélni Kate-tel, amióta visszatért Londonból.

Itt a *jövőre* vonatkozó, ill. *perfect* igeidővel kifejezett képességről van szó.

A **be able to do sth** helyettesítő szerkezetre azért van szükség, mert a **can / could** ún. hiányos ige.

► Gyak. 5., 6., 19., 20.

2. Engedély(kérés), megengedés kifejezése (l. MAY, Használat 1.):

You **can take** / **are allowed to take** photos if you pay extra.

Csak külön díj ellenében fényképezhet/lehet fényképezni.

Students **can't** / **won't be permitted to use** the library next week.

A diákok nem használhatják a könyvtárat a jövő héten.

Can / **Could** I **borrow** your pen for a minute?

Kölcsönvehetem/Elkérhetném a tolladat egy percre?

Itt a *jelenre/jövőre* vonatkozó engedélyt fejezünk ki.

I **could** / **was allowed to use** dad's car whenever I wanted.

Használhattam Apu autóját, amikor csak akartam.

We were late for the theatre, so we **were allowed to take** our seats only after the first act.

Késtünk a színházból, így csak az első felvonás után foglalhattuk el a helyünket.

Állító mondatban a **could** csak általános értelemben jó, konkrét esetre adott engedély kifejezésére *nem*.

We **couldn't take** / **weren't allowed to take** photos in the museum.

Nem fényképezhattunk a múzeumban.

No-one **has been permitted to enter** the building since the quake.

Senki sem léphetett be az épületbe a földrengés óta.

Itt *múltra* vonatkozó, ill. *perfect* igeidőben megfogalmazott engedélyt, megengedést (vagy annak hiányát) fejezünk ki.

A **be allowed** / **permitted to do sth** helyettesítő szerkezetre azért van szükség, mert a **can** / **could** ún. hiányos segédige.

» Gyak. 7., 9., 17., 18., 20., 23., 24.

3. Valószínűség és lehetőség kifejezése:

(Az alábbiak és a **MAY Használat 2.** összefüggnek, ezért az alternatív segédigéket is feltüntettük.)

The weather **may / can be** extremely hot in summer.

Az időjárás rendkívül meleg tud lenni nyáron.

They say it **may / might / could / can rain** in the week-end.

Azt mondják, hogy a hétvégén eshet.

‘Where’s Jack?’ ‘He **can / could / may / might be fixing** his car.’

„Hol van Jack?” „Talán/Esetleg éppen az autóját bütyköli.”

On the ring road we **’ll be able** to avoid the busy town centre.

A körgyűrűn el tudjuk majd kerülni a forgalmas városközpontot.

(**Can / Could / Might** Jack still **be fixing** the car?) ⇨

Do you **think / Is** it **possible that** Jack’s still fixing the car?

Gondolod/Lehet, hogy Jack még mindig az autóját bütyköli?

Jack **may / might not be** the right person for the job.

Lehet, hogy nem/Talán nem Jack a megfelelő ember az állásra.

Jack **can’t / couldn’t be** the right person for the job.

Nem létezik/Lehetetlen, hogy Jack a megfelelő ember az állásra.

Itt a *jelenre vagy a jövőre* vonatkozó feltételezett valószínűséget, lehetőséget fejezünk ki. A **can** használata <AmE>.

The kids **may / might / could have gone** to the movie.

A gyerekek talán/esetleg moziba mentek.

(**Could / Might** they **have lost** their way?) ⇨

Is it **possible that / Do** you **think** they have lost their way?

Gondolod/Lehetséges, hogy eltévedtek?

They **may / might not have lost** their way.

Talán/Esetleg nem tévedtek el.

They **can't** / **couldn't have lost** their way.
Nem létezik/Lehetetlen, hogy eltévedtek.

Itt *múltbeli* valószínűségről vagy lehetőségről van szó. A **could** használata <AmE>.

Segédigés *kérdések* helyett más kifejezések gyakoribbak, *tagadó* mondatokban pedig különbség van a **may** / **might** és a **can** / **could** között; utóbbi esetben a beszélő nem tart lehetségesnek valamit.

» **Gyak. 8., 10., 16., 19.**

A valószínűség/lehetőség/következtetés kifejezéséről lásd még **MUST, NEED, HAVE (GOT) TO, Használat 2.**

Must, need, have (got) to

Alakok

- *present, future:* **must** / **need** / **have (got) to** vagy más szerkezet (l. a táblázat, 13. o.);
 - *past:* **had to** vagy más szerkezet (l. a táblázat, 13. o.) vagy **must** / **need** + *perfect infinitive*;
 - *perfect* igeidők: **have to** vagy más szerkezet (l. a táblázat, 13. o.).
 - *kérdés/tagadás:*
Must / **Need** we take his advice?
We **must not (mustn't)** / **need not (needn't)** take his advice.
 - A **need** a **do** segédigével is képezhet kérdő/tagadó alakot **to-val** álló főnévi igenévvel: Jack **didn't need to get up** early.
- Gyak. 11.

Használat

1. Kényszer/szükségyszerűség (vmi [nem] kell, [nem] szükséges megtenni), ill. **tiltás** (vmi nem szabad megtenni) kifejezése:

A táblázat a lehetséges alakokat mutatja (a gyakoriak kiemelve):

(IGE)IDŐ	KÉNYSZER (KELL)	KÉNYSZER HIÁNYA (NEM KELL)	TILTÁS (NEM SZABAD)
<i>present</i>	must have to have got to need (to)	need not don't have to haven't got to don't need to	must not am / is / are not allowed to
<i>past</i>	had to had got to	didn't have to didn't need to hadn't got to	wasn't / weren't allowed to
<i>future</i>	must will have to will need to	need not won't have to won't need to	must not won't be allowed to
<i>present perfect</i>	have had to	haven't had to	haven't been allowed to
<i>past perfect</i>	had had to	hadn't had to	hadn't been allowed to
<i>future perfect</i>	will have had to	won't have had to	won't have been allowed to

Az igealakok összehasonlítása

(A) *must, need not* ↔ *have to, need to*

You've got a temperature, Tom. You **must go** / **have to go** to bed at once.

Lázas vagy, Tom. Azonnal fekjüdj le/menj az ágyba!

You **needn't eat** / **don't have to eat** the soup if you don't like it.

Nem kell megenned a levest, ha nem ízlik.

A <BrE>-ben a **must** és a **need not** többnyire azt fejezi ki, hogy a *beszélő* valamit szükségesnek lát vagy sem. Az <AmE>-ben a cselekvés szükségességét a **have to** fejezi ki a **must** helyett, ennek hiányát pedig a **have to** tagadó alakja fejezi ki a **need not** helyett.

Will I **have to put on** warm clothes if I go out?
Melegen kell öltöznöm, ha elmegyek? (ti. hideg van?)
Tom **didn't need to stay** in bed as he didn't have a temperature.
Tomnak nem kellett ágyban maradnia, mert nem volt lázas.

A **have to** és a **need to** azt fejezi ki, hogy a cselekvés *külső körülmények miatt* (nem) szükséges.

(B) need not ↔ must not

You **needn't go / don't have to go** shopping. We've got enough food for several days.

Nem kell/szükséges vásárolni menned. Több napra való élelem van itt-hon.

You **needn't be / don't have to be** afraid of my doggy. He won't bite.

Nem kell félned a kutyusomtól. Nem harap.

A <BrE>-ben a **need not** azt jelenti, hogy a cselekvésre nincs szükség (a beszélő nem látja indokoltnak). Az <AmE> ezt tagadó **have to**-val fejezi ki.

We **mustn't cross** the road now. The lights are against us.

Most tilos átkelnünk az úttesten. Piros a lámpa.

You **mustn't tell** anybody what you've just heard.

El ne mondd senkinek, amit most hallottál!

A **must not** tiltást/nyomatékos tanácsot fejez ki; l. még alább, **(F)**.

A **need not** és a **must not** helytelen használata gyakori hiba. Ennek fő oka az, hogy a **must alaki tagadó formájának (must not) a jelentése megváltozik** (kell → *nem szabad*), míg a **must jelentésbeli tagadó formája** (kell → *nem kell*) **más alakot vesz fel (need not)**. Segítségképpen lássunk néhány ellentétpárt:

You need not ...

eat the meat if you're not hungry.
tell her. She already knows.
get up early. It's Sunday.

» Gyak. 12.

You must not ...

eat that meat; it's bad.
tell her. She'll get a shock.
get up. You're feverish.

(C) *must* ↔ *have to*

A táblázat alapján a két alak összevetése csak *present*-ben ill. *future*-ben lehetséges. A többi időben (*past / perfect*) a különbség nem érvényesül, mert a **must** helyét és szerepét a **have to** veszi át.

Az alábbiak a <BrE>-re vonatkoznak. Az <AmE>-ről a fenti (A) és (B) pontban leírtak ide is érvényesek.

Dogs **must be kept** on leads in the park.
A kutyákat pórázra kell fogni a parkban.
Children **must obey** their parents.
A gyerekek engedelmességgel tartoznak a szüleiknek.
You **must listen** to me when I'm talking to you.
Figyelj rám, amikor hozzád beszélek.
I really **must tell** you what I've just heard.
Tényleg muszáj elmondanom neked, amit hallottam.
You **must see** that fascinating exhibition.
Muszáj megnézned ezt a lenyűgöző kiállítást.

A **must** itt utasítást, egyetértést valamilyen külső kényszerrel, parancsot, „belső kényszer”, nyomatékos tanácsot fejez ki.

Kate **has to be** at the station by ten if she wants to catch the train.
Katának tízre az állomáson kell lennie, ha el akarja érni a vonatot.
I'll have to talk to my family first, before I make up my mind.
Először beszélnem kell a családommal, mielőtt döntök.

A **have to** külső ok miatti kényszer, szükségességet fejez ki.

How many times **do** I **have to ask** you to be patient?
 Hányszor kell kérjelek, hogy légy türelemmel?
 Kate **doesn't have to walk** a long way to get to work.
 Kate-nek nem kell sokat gyalogolnia munkába menet.
Did you **have to wait** long? Sokáig kellett várnotok?
 Jack's lucky; he **hasn't had to see** a doctor since he was a child.
 Jack szerencsés; gyermekkorától nem kellett orvoshoz mennie.
 When **shall** we **have to get up** for the airport transfer?
 Mikor kell felkelnünk a repülőtéri transzferhez?

Jelen és múlt időben a **have to** kérdő és tagadó alakjait a **do** segédigével képezzük. A többi igeidőben az igealakok adóttak.

(D) **have to** ↔ **have got to**

I'm awfully sorry but I **'ve got to leave** right now.
 Borzasztóan sajnálom, de most azonnal mennem kell.
 She **'s got to catch** the 6 o'clock train to be in time for work.
 El kell érnie a 6 órás vonatot, hogy időben beérjen a munkába.
 How many times **have** I **got to tell** you to get up?
 Hányszor kell szólnom neked, hogy végre kelj fel?
 Fortunately she **hasn't got to go** to hospital.
 Szerencsére nem szükséges kórházba mennie.

A beszélt nyelvben a **have to** a **get** ige 3. szótári alakjával (**got**) együtt is használatos. Ez igen gyakori a jelen időben; nagyon ritkán múlt időben is előfordul, más igeidőkben azonban nem. Kérdést és tagadást szórendfordítással, ill. a **not** szóval képzünk.

Összegzőképpen: jelen és múlt időben a szükségszerűséget, kényszert a következőképpen fejezhetjük ki (vastagon szedve a gyakori alakok):

ÁLLÍTÁS	KÉRDÉS	TAGADÁS
have to have got to	do you have to stb. have you got to stb.	I don't have to stb. I haven't got to stb.
had to (had got to)	did you have to stb. (had you got to stb.)	I didn't have to stb. (I hadn't got to stb.)

(E) *need*

Need I **come** to the staff meeting tomorrow?

El kell jönnöm a holnapi értekezletre?

We **need not** (**needn't**) **take** this piece of news seriously.

Nem kell komolyan vennünk ezt a hírt.

A **need** ebben a formában (kérdés szórendfordítással, tagadás a **not** segítségével) kérdésben és tagadásban használatos *present*-ben és *future*-ben, más (ige)időben azonban nem.

I **don't** normally **need to stay up** until late at night.

Rendszerint nem kell sokáig fent maradnom éjszaka.

How long **did** you **need to wait for** the appointment?

Meddig kellett várnod a találkozóra?

We hope we **won't need to remind** you of this again.

Reméljük, nem kell még egyszer emlékeztetnünk erre.

A **need** ebben a formában (segédigével képzett kérdő/tagadó alak, **to-val álló** főnévi igenévvel utána) a jelenre, a múltra, és a jövőre vonatkozó szükségességet fejez ki kérdésben és tagadásban. *Perfect* igeidőkben nem használható.

A **need** utóbbi használata megegyezik a **have to do**-val képzett tagadó és kérdő alakjainak használatával; l. fent, (A) és (C).

(F) *must not* ↔ *be allowed to*

You *mustn't talk* to me like that, my boy.

Így nem beszélhetsz velem, fiacskám.

Children of your age *mustn't go* to late night parties.

A te korodbeli gyerekek nem mehetnek éjszakai bulikra.

We *mustn't make* fun of poor Jack again.

Nem szabad megint gúnyt űznünk szegény Jackből.

You *must not treat* people so rudely if you want to make friends.

Né bány másokkal ilyen durván, ha barátira akarsz lelteni.

Itt megtiltunk valamit, egyetértünk egy tiltással, „belülről jövő” tilalmat érzünk, vagy nyomatékos tanácsot adunk.

We *must not cross* the road now; the lights are against us.

Most nem szabad átkelnünk az úttesten. Piros a lámpa.

Visitors *must not park / are not allowed to park* their cars here.

Látogatók/Vendégek nem parkolhatnak itt.

Körülmények vagy mások (pl. hatóság) tiltását a *must not* és a *be allowed* egyaránt kifejezheti.

We *weren't allowed to* bathe because of the rough sea.

Nem volt szabad fürödnünk a viharos tenger miatt.

I wonder why I *haven't been allowed to talk* to her yet.

Vajon miért nem engedték meg eddig, hogy beszéljek vele?

I'm sure you'll never *be allowed to do* that again.

Biztos vagyok abban, hogy ezt sosem teheted meg még egyszer.

A *must* és a *be allowed* csak a *present*-ben és a *future*-ben „él” együtt.

A többi (ige)időben csak a *be allowed* fejezhet ki tiltást.

► Gyak. 13., 14., 17., 18., 19., 20., 23., 24.

2. Valószínűség, lehetőség kifejezése, következtetés levonása.

There **must be** / **has to be** another way apart from this.

Kell lennie egy másik megoldásnak is ezen kívül.

You **must have** / **have to have** plenty of free time.

Bizonyára rengeteg szabad időd van.

‘Kate hasn’t come down.’ ‘She still **must be** / **has to be sleeping**.’

„Kate nem jött még le.” „Biztosan még mindig alszik.”

Itt *jelen idejű* cselekvéssel, illetve fennálló helyzettel kapcsolatos vélekedést fogalmazunk meg. (A **have to** <AmE>.)

It **must** / **had to have been** love, but it’s over now.

Ez biztosan szerelem volt, de már elmúlt.

Where is my umbrella? I **must** / **had to have left** it on the tram.

Hol az ernyőm? Bizonyára a villamoson hagytam.

Itt a *múltban* lejátszódott cselekvéssel, illetve fennálló helyzettel kapcsolatos vélekedést fogalmazunk meg.

A **must** / **have to** kettős funkciója (szükségesség, l. fent, **Használat 1.**, ill. *vélekedés* kifejezése) gyakori hibaforrás – annál is inkább, mert a magyar „*kellett*” szóval mindkét értelemben fordítható:

Jack **had to stay** at home. (Otthon *kellett* maradnia; utasították, vagy nem érezte jól magát.)

Jack **must have** / **had to have stayed** at home. (Otthon *kellett* lennie, mert egész nap nem láttam elmenni.)

A *jelenben* nem lehet hibázni, mert a **must** / **have to** + *present infinitive* mindkét funkciót kifejezi. A *múltban* viszont:

- szükséges/kell/muszáj: **had to** + *present infinitive*;
- bizonyára, valószínűleg: **must** / **had to** + *perfect infinitive*.